

opinió

La inclusió educativa, una mirada actual

Un sistema educatiu serà de qualitat quan reconegui cada alumne com és i aconsegueixi la seva total inclusió

per Cristina Luna Brosa

L'educació és un dret humà fonamental que és bàsic per assolir el desenvolupament global de la persona. Una educació de qualitat és imprescindible per a garantir un bon nivell de vida a tots els membres de la societat i en especial a les persones que, per les seves característiques personals, són susceptibles de necessitar més ajuda.

Una educació de qualitat ha de normalitzar les diferències individuals, entenent i acceptant que s'ha d'adequar el sistema perquè s'incloguin totes les formes d'aprendre i les diferents situacions. S'ha de dissenyar la proposta d'aprenentatge per a respondre a tots els alumnes sigui quina sigui la seva condició personal, desenvolupant al màxim totes les seves capacitats cognitives, emocionals i personals. Un sistema educatiu serà de qualitat quan reconegui cada un dels alumnes com és i l'inclogui en la vida escolar. Acceptar el repte d'atendre la diversitat suposa un element que enriqueix el procés d'ensenyament-aprenentatge i comporta avantatges personals i socials per a tots els membres de l'aula.

En els últims temps i després de l'entrada en vigor del decret d'inclusió educativa l'any 2017 a Catalunya, el procés inclusiu està vivint un moment delicat, en el qual les pors i inseguretats estan donant pas a una incertesa pel que fa a com s'està vivint la inclusió a les escoles.

NECESSITATS AMB RESPOSTES INCOMPLETES

La inclusió suposa una mirada i una actitud davant la persona, la vida, l'educació i la societat, derivada d'una visió integral de l'ésser humà. Fa molts anys

que la de tradició inclusiva hauria d'enfortir-se amb el reconeixement oficial de la necessitat de recursos per a afavorir l'èxit de la feina en diversitat. Però l'efecte no està sent l'esperat. L'escola necessita pensar en allò que ja fa bé i no solament el que necessita. Sembla que s'està perdent el sentit real del fet inclusiu. Ha arribat el moment de recordar el perquè de la inclusió, deixant de banda el com. Ara només pensem i donem força al com: necessitem més mestres, necessitem material, necessitem personal especialitzat... Necessitem... i d'aquesta manera estem descentralitzant la nostra pròpia capacitat i ubiquem l'èxit en allò que ve de fora, en el que hauria de ser el complement i no l'essència. Estem perdent la competència de fer-ho, la mirada en la possibilitat, en la capacitat i ens estem tornant a centrar en el dèficit, en el que falta.

Ningú no pot negar que l'educació necessita més formació, més recursos i més especialització i això passa per més personal, organitzacions més flexibles i competencials i personal preparat, però no podem afirmar que el sistema ha fracassat només perquè no es compleixen aquestes condicions. El problema més gros i evident radica en la falta de creença cap a la persona, cap a la diversitat i cap als professionals.

Hem de recuperar la creença natural en la persona, en nosaltres com a professionals i en l'escola com espai natural d'aprenentatge

APRENDRE JUNTS ALUMNES DIFERENTS

El que ens estem oblidant és que la diferència és una condició natural i humana, que l'escola és un dret fonamental social i que s'ha demostrat que aprendre junts alumnes diferents no només és possible, sinó que és beneficiós. Hem de recordar que sota el paraigua de la inclusió ha d'haver-hi un concepte d'alumne concret i una expectativa favorable cap a les possibilitats i capacitats d'aprenentatge, cap a les possibilitats de participació i de progressió. Sota el marc de la inclusió hi ha implícits conceptes com la diversitat i l'equitat, que corresponen a paradigmes que haurien d'estar ja superats. Aquests conceptes estan en la base del que és el sistema social i si no s'educa de forma vivenciada a l'escola, no es podrà normalitzar en l'entorn de la societat, fet que posa en perill l'equilibri col·lectiu.

Freqüentment, estem sentint que aquest nen no pot seguir el ritme dels seus companys. Què significa seguir el ritme? Si pogués seguir-lo, si pogués fer el mateix que la resta, ja no parlariem de diversitat sinó d'inclusió. Per què estem fent el sistema més rígid? Per què som més exigents amb els nens que tenen problemes per a desenvolupar-se i aprendre? On està el límit de qui pot seguir el ritme i de qui no pot? Realment, quin ritme és el que no pot seguir?

Hi ha un element crucial que podria compensar i ajudar en el procés inclusiu i són les famílies. El discurs que defensa que l'escola i els professors són els que han de treballar pels nens i que se sentin,

moltes vegades sols, no és més que una conseqüència natural de no incloure en el procés a les famílies. Els pares són els que millor coneixen els seus fills i els que més interès tenen en què la inclusió sigui un èxit. Les famílies dels companys, si estan ben informades i prenen part coneixent els casos i entenen com els seus fills es beneficien de la situació, poden ser un pilar important que ajudarà a compartir el repte que les institucions fan per als nens i el grup de classe. Actuar els professionals amb les famílies, unificar el coneixement i l'experiència amb la necessitat, la força, l'interès i l'amor de les famílies, pot ajudar a compartir responsabilitats i descarregar pressió sobre l'escola i els professors.

Hem de reflexionar sobre el que està passant, més que mai ens estem qüestionant la nostra capacitat inclusiva a l'escola ordinària i no sempre és la falta de personal el que dificulta l'èxit; moltes vegades les expectatives, les creences, les pors, les presses i la necessitat d'immediatesa no juguen a favor nostre. Hem de recuperar la creença natural en la persona, en nosaltres com a professionals i en l'escola com espai natural d'aprenentatge.

Cristina Luna Brosa és llicenciada en psicologia per la Universitat de Barcelona i màster en neuropsicologia clínica. Actualment, és professora associada de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Internacional de Catalunya. També és directora de la Fundació Talita.